

Instytut Pamięci Narodowej - Archiwum

<https://archiwum.ipn.gov.pl/pl/edukacja-1/wystawy/13654,Na-zakretach-historii-Robotnicy-Lodzi-1945-1981.html>
28.02.2026, 03:58

Na zakrętach historii. Robotnicy Łodzi 1945-1981

Wystawa „Na zakrętach historii. Robotnicy Łodzi 1945-1981”, przygotowana przez Oddziałowe Biuro Edukacji Publicznej IPN w Łodzi, towarzyszyła obchodom 30. rocznicy powstania NSZZ „Solidarność”. Otwarcie wystawy nastąpiło 31 sierpnia 2010 r. w Łodzi w Manufakturze przy ul. Ogrodowej 19.

Autorami scenariusza wystawy są Grzegorz Nawrot (komisarz wystawy) i Paweł Spodenkiewicz, a projekt graficzny wykonała Milena Romanowska. Na wystawie wykorzystano zdjęcia pochodzące między innymi z Muzeum Fabryki w Łodzi, Muzeum Tradycji Niepodległościowych w Łodzi, Narodowego Archiwum Cyfrowego w Warszawie i zbiorów prywatnych. Wystawa składa się z 40 wydruków wielkoformatowych o wymiarach 230x150 cm eksponowanych na stelażach aluminiowych.

Bogato ilustrowane plansze przedstawiają historię powojennych protestów robotniczych w Łodzi i okolicznych miastach aż do roku 1981. Strajki z lat 1945-47, które były formą walki o lepsze wynagrodzenia i warunki pracy, ucichły dopiero po wprowadzeniu przez władze drakońskiej ustawy, pozwalającej zakwalifikować udział w strajku jako sabotaż. W trakcie „odwilży” z lat 1956-57 załogi poszczególnych zakładów wznowiły walkę o poprawę swojej sytuacji materialnej, przy okazji upominając się o kolegów zwolnionych z pracy za udział w strajkach z lat 40. W świadomości Łódzian zapisał się zwłaszcza głośny strajk tramwajarzy w Miejskim Przedsiębiorstwie Komunikacyjnym z roku 1957, rozbitý przez Milicję Obywatelską.

Okres względnego spokoju w latach 60., zwany „małą stabilizacją”, skończył się wraz z pogorszeniem się sytuacji gospodarczej Polski. Włóknienki z ZPB im. J. Marchlewskiego odegrały ważną rolę polityczną w lutym 1971 r. – ich protest (wsparty strajkami w innych miastach) zmusił władze do wycofania podwyżek cen na żywność z grudnia 1970 r.

Potężna fala strajków przetoczyła się przez region łódzki w sierpniu 1980 r. – pracę przerwało wówczas ok. 30-40 tys. osób w 60 zakładach. 26 sierpnia weszli po raz wtóry na scenę historyczną pracownicy MPK w Łodzi, którzy, solidaryzując się z robotnikami Wybrzeża, do swoich lokalnych żądań dołączyli 21 postulatów gdańskich. Na czele strajku w MPK stanął Andrzej Słowik, kierowca z zajezdni przy ul. Limanowskiego, który 5 września został przewodniczącym prezydium Międzyzakładowego Komitetu Założycielskiego związku. Rok później wygrał on demokratyczne wybory na stanowisko przewodniczącego Zarządu Regionalnego NSZZ „Solidarność” Ziemi Łódzkiej.

W połowie 1981 r. związek liczył już w regionie ponad 400 tys. osób i był poważną siłą

polityczną, walczącą o demokratyzację kraju i poprawę warunków życia Polaków.